

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Templed Adroddiad Sgriwtini

Pwyllgor:	Sgriwtini Corfforaethol
Dyddiad:	22 Medi 2022
Pwnc:	CYFRIFIAD (2021): DATA POBLOGAETH YNYS MÔN
Pwrpas yr Adroddiad:	Gwell dealltwriaeth o ddemograffeg poblogaeth Môn
Cadeirydd Sgriwtini:	CYNG ROBERT LL JONES
Aelod(au) Portfolio:	CYNG ROBIN W WILLIAMS
Pennaeth Gwasanaeth:	CARYS EDWARDS
Awdur yr Adroddiad:	GETHIN MORGAN
Rhif Ffôn:	01248 752111
E-bost:	GethinMorgan@anglesey.gov.uk
Aelodau lleol:	Amherthnasol

1. Argymhelliad/ion

- 1.1. Bwriad yr adroddiad hwn yw amlinellu a thynnu sylw at newidiadau/tueddiadau a welwyd yn nemograffeg Ynys Môn yn ystod y blynyddoedd 1981-2021.
- 1.2. Mae'r cyfrifiad yn rhoi'r darlun manylaf posibl o'r boblogaeth gyfan, gyda'r un cwestiynau craidd yn cael eu gofyn i bawb ledled Cymru a Lloegr.
- 1.3. Gan ddefnyddio'r data hwn, gallwn roi trosolwg cywir o boblogaeth Ynys Môn a'r newidiadau a welir. Bwriad y trosolwg hwn yw helpu i hwyluso'r broses o wneud penderfyniadau wrth symud ymlaen lle bo hynny'n berthnasol.
- 1.4. Gofynnir i'r Pwyllgor dderbyn ac i nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad hwn.

2. Cyswllt efo Cynllun y Cyngor / Blaenoriaethau Corfforaethol Arall

3. Egwyddorion Fel Canllaw ar gyfer Sgriwtini

Er mwyn cynorthwyo Aelodau wrth graffu ar y pwnc:-

- 3.1 Effaith mae'r eitem yn ei chael ar unigolion a chymunedau **[ffocws ar y cwsmer/ dinesydd]**
- 3.2 Edrych ar effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd unrhyw newid arfaethedig – yn ariannol ac o ran ansawdd **[ffocws ar werth]**
- 3.3 Edrych ar unrhyw risgiau **[ffocws ar risg]**
- 3.4 Craffu'n cymryd rôl rheoli perfformiad neu warantu ansawdd **[ffocws ar berfformiad ac ansawdd]**

3.5 Edrych ar gynlluniau a chynigion o safbwynt:

- hirdymor
- atal
- integreiddio
- cydweithio
- cynnwys

[ffocws ar lesiant]

4. Cwestiynau Sgriwtini Allweddol

4.1 I ba raddau bydd y wybodaeth am y boblogaeth yn dylanwadu ar strwythur a natur ein gwasanaethau yn y tymor hir?

4.2 Pa oblygiadau tymor canol sydd i wasanaethau'r Cyngor?

4.3 Mae trefniadau ar waith i gyhoeddi Cynllun newydd y Cyngor ar gyfer y 5 mlynedd nesaf. Ym mha ffyrdd bydd data'r Cyfrifiad yn dylanwadu ar flaenoriaethau darparu gwasanaethau rheng flaen yr Weinyddiaeth bresennol?

5. Cefndir / Cyd-destun

5.1 Mae'r adroddiad hwn yn portreadu demograffeg poblogaeth y Cyngor yn dilyn rhyddhau cyfrifiad 2021 ym mis Mehefin (28/06/2022)

5.2 Mae'r adroddiad hefyd yn tynnu sylw at y newidiadau a welwyd ym mhoblogaeth Ynys Môn rhwng y blynyddoedd 1981 – 2021. Dyma rai o'r newidiadau hyn:

- Poblogaeth Ynys Môn.
- Dadansoddiad poblogaeth yn ôl oedran.
- Cymhariaeth ranbarthol o'r boblogaeth
- Dwysedd poblogaeth.
- Nifer yr aelwydydd

5.3 Ymhellach i ddadansoddi newid, mae'r adroddiad hefyd yn rhagweld demograffeg Ynys Môn yn y dyfodol sy'n seiliedig ar dueddiadau cyfredol.

5.4 Roedd y data a ddefnyddiwyd ar gyfer yr adroddiad hwn yn seiliedig ar y datganiad cyntaf i'r Cyfrifiad 28/06/2022. Bydd datganiadau yn y dyfodol yn cael eu gwerthuso, a bydd yr adroddiad hwn yn cael ei ddiweddarau i adlewyrchu'r datganiadau hyn.

6 – Asesiad Effaith ar Gydraddoldeb [cynnwys effeithiau ar yr Iaith Gymraeg]

Amherthnasol

7 – Oblygiadau Ariannol

8 – Atodiadau

Census (2021) - Anglesey Population Data v3 cym

9 - Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):

ONS -

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/bulletins/populationandhouseholdestimatesenglandandwales/census2021>

Nomis -

[Labour Market Profile - Nomis - Official Census and Labour Market Statistics \(nomisweb.co.uk\)](https://nomisweb.co.uk/labour-market-profile)

Cyfrifiad (2021): Data Poblogaeth Ynys Môn

Yn seiliedig ar ddata cyfrifiad (1981-2021)

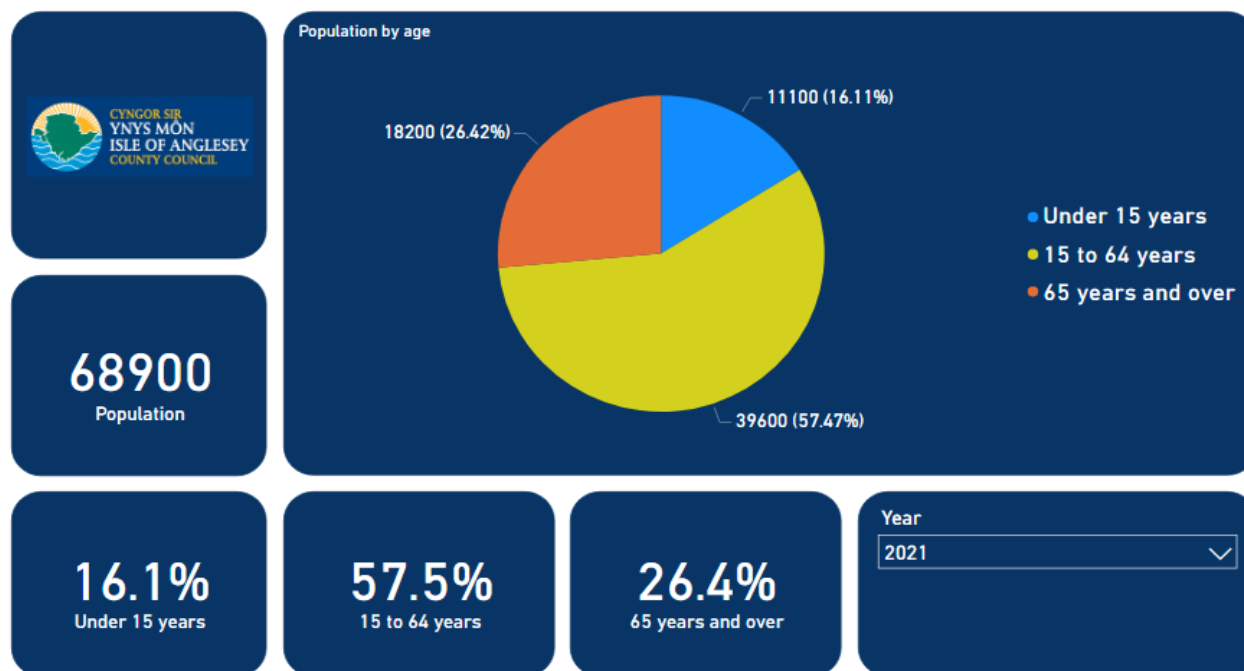
Fersiwn 3

09/09/2022

Morgan L Lowden

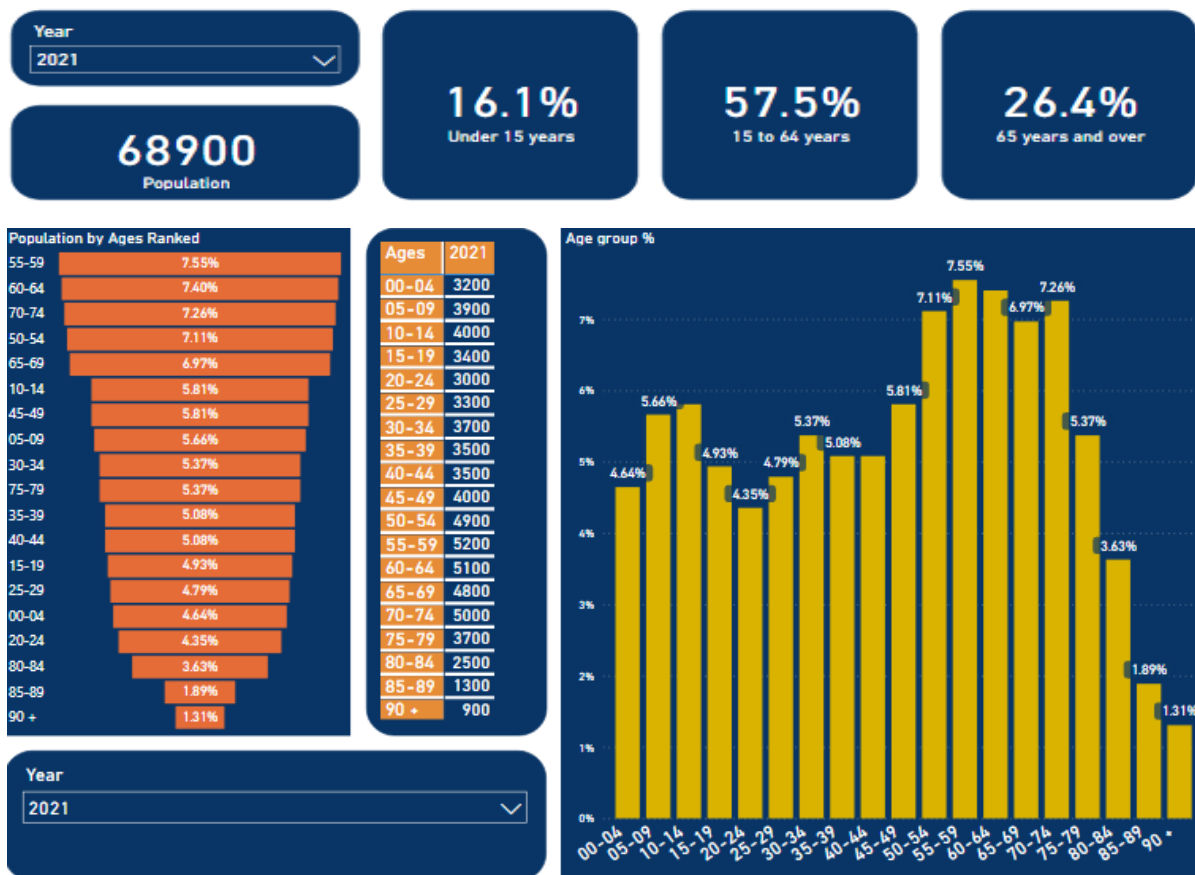
Newid yn y Boblogaeth

- Ar ddiwrnod y Cyfrifiad, 21 Mawrth 2021, 68,900 oedd poblogaeth Ynys Môn.

Ffigwr 1

- Mae poblogaeth Ynys Môn wedi gostwng 851 (-1.2%) ers y cyfrifiad diwethaf yn 2011, pan roedd y boblogaeth yn 69751.
- Roedd cyfradd twf y boblogaeth ar Ynys Môn rhwng 2011 a 2021 (-1.2%) yn is na'r gyfradd twf rhwng 2001 a 2011, pan dyfodd y boblogaeth 4.3%.
- Mae cyfradd twf y boblogaeth ar Ynys Môn wedi gostwng (-1.2%) rhwng 2011 a 2021.
- Roedd hyn yn is na'r gyfradd rhwng 2001 a 2011, pan dyfodd y boblogaeth 4.3%.

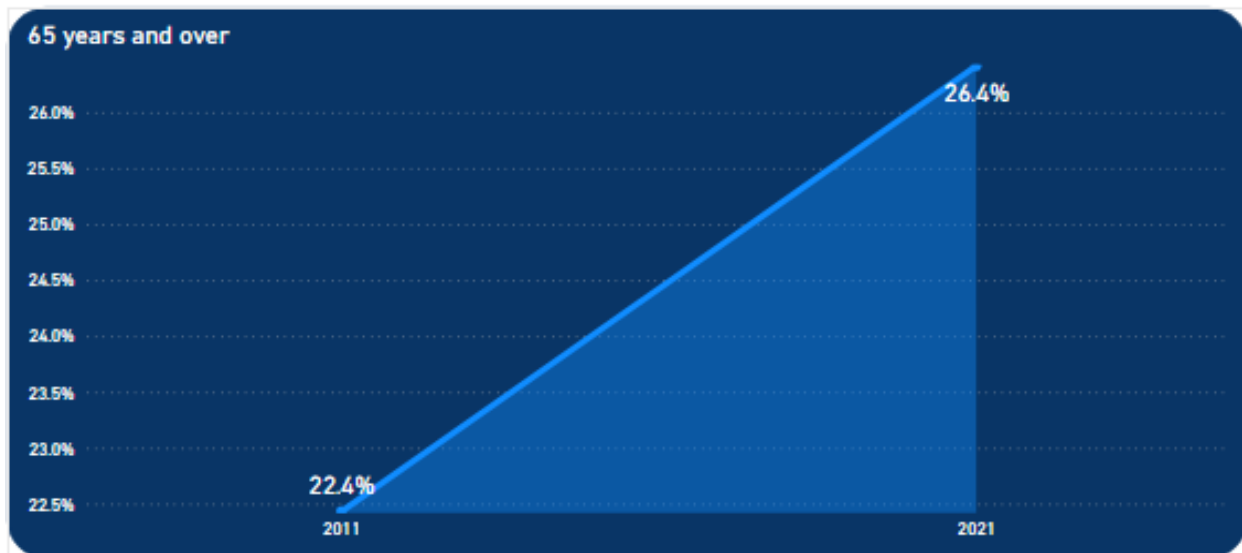

Percentage change from previous census				
Age	2001 % Change		2011 % Change	
00-04	-1.0	0.2	-0.9	
05-09	-0.1	-1.3	0.7	
10-14	0.2	-1.2	0.4	
15-19	-1.2	-0.3	-0.6	
20-24	-1.8	0.6	-1.2	
25-29	-1.1	-0.1	-0.4	
30-34	-0.1	-1.1	0.3	
35-39	0.3	-1.1	-0.4	
40-44	-0.7	0.2	-1.6	
45-49	0.1	0.2	-1.0	
50-54	2.0	-0.9	0.2	
55-59	1.7	-0.5	0.9	
60-64	0.5	1.8	-0.4	
65-69	-0.2	1.5	0.1	
70-74	0.4	0.7	1.8	
75-79	0.2	0.2	1.3	
80-84	0.3	0.5	0.5	
85 +	0.6	0.6	0.3	

Ffigwr 2

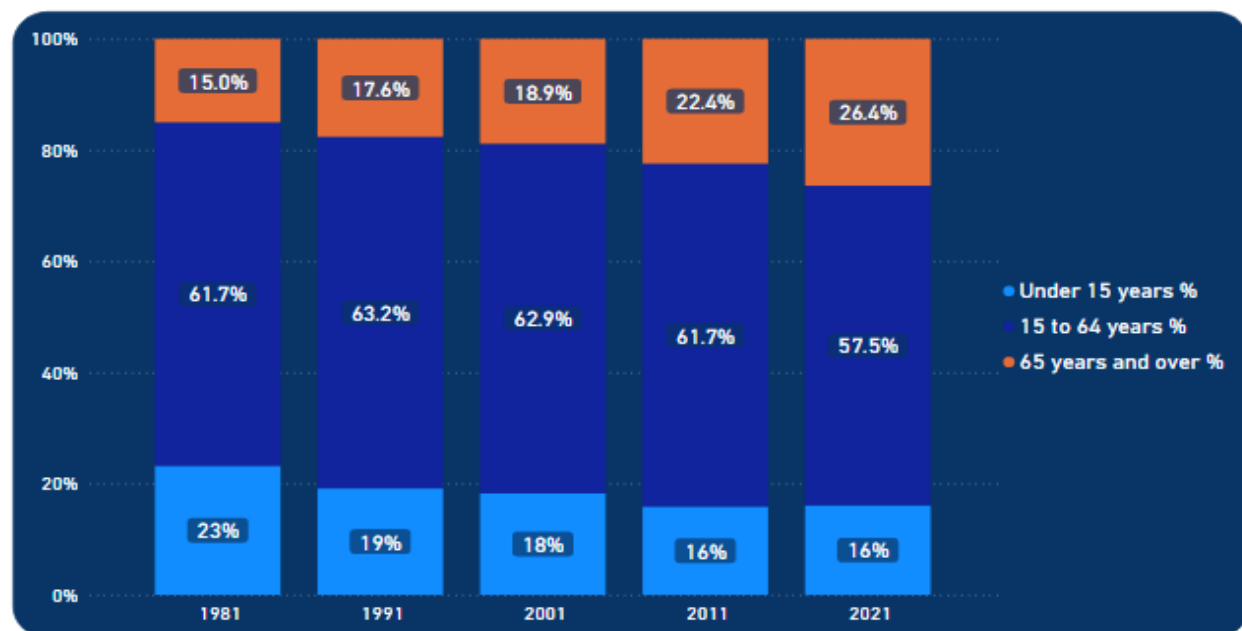
Poblogaeth yn ôl Oedran

- Yn Ynys Môn roedd mwy o bobl nag erioed yn y grwpiau oedran hŷn. Roedd 26.4% o'r boblogaeth yn 65 oed neu hŷn (i fyny o 22.4% yn 2011).

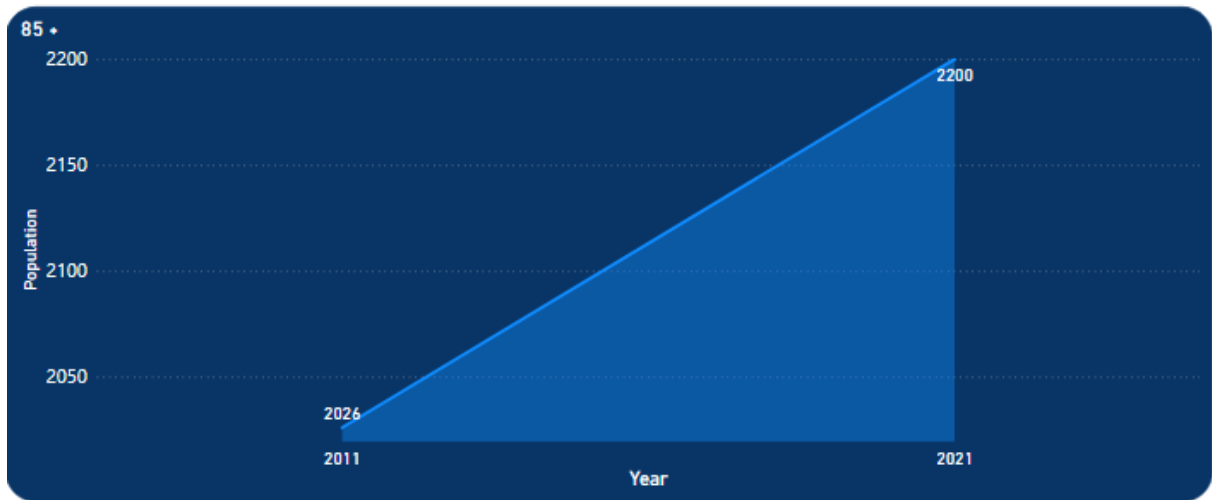
Ffigwr 3

- Yn 2021 roedd cyfran y boblogaeth sydd dros 65 oed neu hŷn 11.4% yn uwch nag yn 1981 pan roedd y gyfran yn 15%.

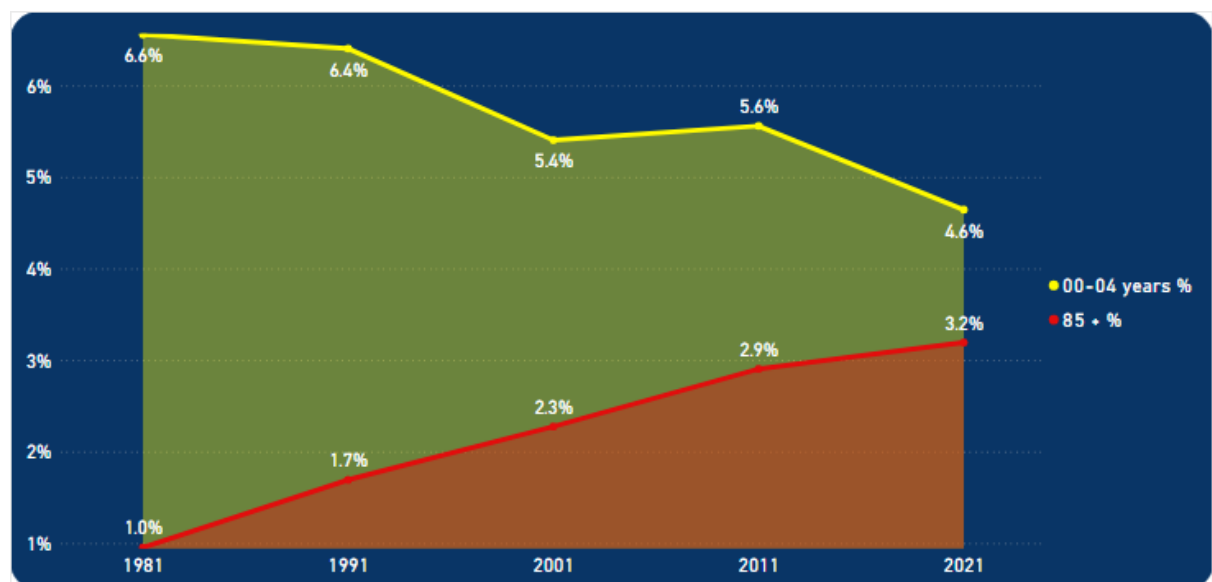
Ffigwr 4

- Mae 2200 o boblogaeth Ynys Môn yn 85 oed neu hŷn, sef 3.2%. Mae'r ffigwr hwn wedi cynyddu o 2026, 2.9%, yn 2011.

Ffigwr 5

- Fel y gwelir yn **Ffigwr 5**, mae nifer y bobl 85 + wedi cynyddu rhwng 2011 a 2021. O edrych ar y categori oedran hwn rhwng 1981 - 2021 gwelwn fod y ffigwr hwn wedi cynyddu hyd yn oed yn fwy. Er mwyn gwneud cymhariaeth, mae'r ffigwr ar gyfer y grŵp oedran 00-04 hefyd wedi'i nodi isod. Yn 1981 roedd y gwahaniaeth rhwng y grwpiau hyn yn 5.6%, erbyn 2021 roedd yn 1.4%.

Ffigwr 6

Cymariaethau Rhanbarthol

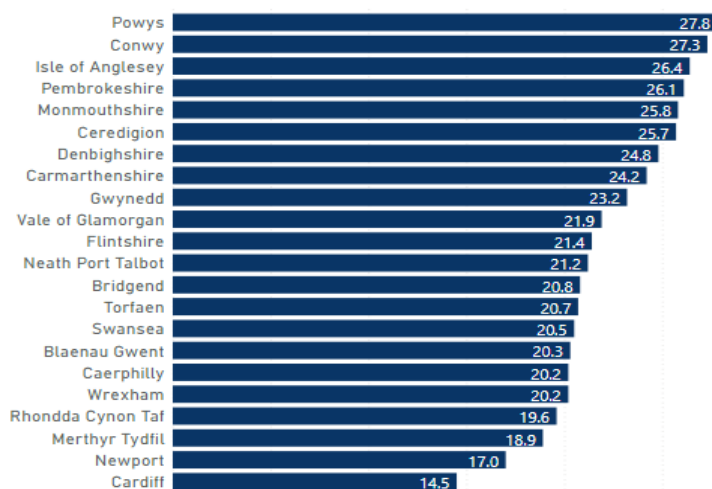
- Mae poblogaeth Ynys Môn wedi gostwng 851 (-1.2%) ers y cyfrifiad diwethaf yn 2011, pan roedd y boblogaeth yn 69751. O gymharu â gweddill Cymru, mae Ynys Môn yn y 18fed safle gyda dim ond pedair sir arall yn gweld mwy o ostyngiad na hi rhwng 2011 a 2021.

LA name	2011	2021	Percentage change
Newport	145736	159600	9.50
Cardiff	346090	362400	4.70
Bridgend	139178	145500	4.50
Vale of Glamorgan	126336	131800	4.30
Carmarthenshire	183777	187900	2.20
Denbighshire	93734	95800	2.20
Monmouthshire	91323	93000	1.80
Neath Port Talbot	139812	142300	1.80
Flintshire	152506	155000	1.60
Rhondda Cynon Taf	234410	237700	1.40
Torfaen	91075	92300	1.30
Pembrokeshire	122439	123400	0.80
Powys	132976	133200	0.20
Wrexham	134844	135100	0.20
Merthyr Tydfil	58802	58800	0.00
Swansea	239023	238500	-0.20
Conwy	115228	114800	-0.40
Isle of Anglesey	69751	68900	-1.20
Caerphilly	178806	175900	-1.60
Gwynedd	121874	117400	-3.70
Blaenau Gwent	69814	66900	-4.20
Ceredigion	75922	71500	-5.80

Ffigur 7

- Roedd mwy o bobl nag erioed mewn grwpiau oedran hŷn yn Ynys Môn. Roedd 2.4% o'r boblogaeth yn 65 oed neu hŷn. Ar hyn o bryd mae Ynys Môn yn y 3ydd safle, gyda dim ond dwy sir arall â chanran uwch o bobl 65 oed neu hŷn.

Aged 65 years and over 2021 (percent) by LA name

Ffigur 8

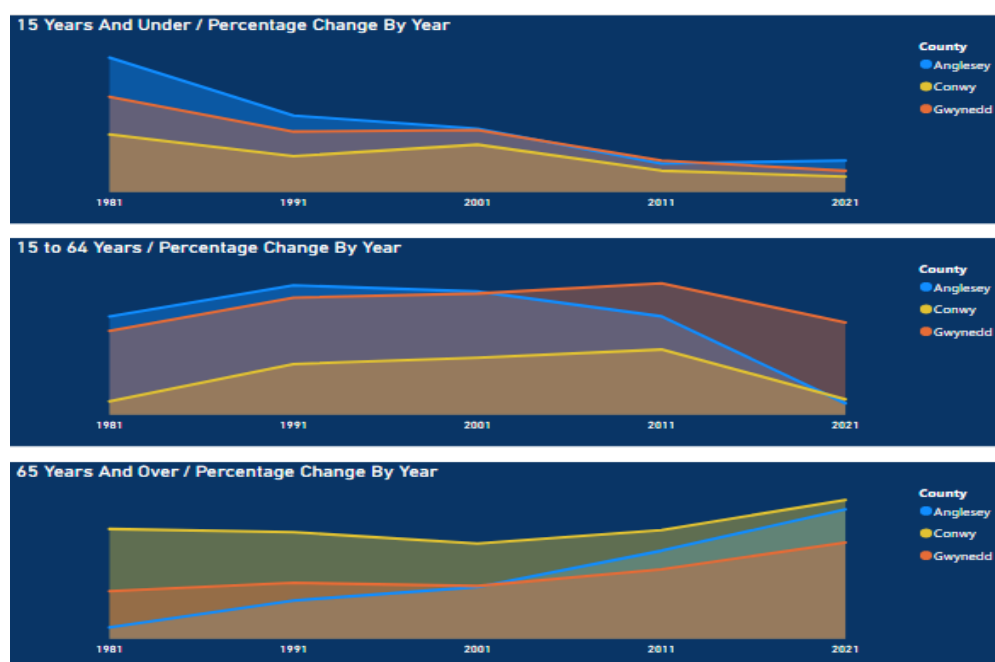
Under 15 years comparison %						
County	1981	1991	2001	2011	2021	1981 - 2021 % Difference
Anglesey	23.20	19.20	18.30	15.90	16.10	-7.10
Conwy	17.90	16.40	17.20	15.40	15.00	-2.90
Gwynedd	20.50	18.10	18.20	16.10	15.40	-5.10

15 to 64 years comparison %						
County	1981	1991	2001	2011	2021	1981 - 2021 % Difference
Anglesey	61.70	63.20	62.90	61.70	57.50	-4.20
Conwy	57.60	59.40	59.70	60.10	57.70	0.10
Gwynedd	61.00	62.60	62.80	63.30	61.40	0.40

65 years and over comparison %						
County	1981	1991	2001	2011	2021	1981 - 2021 %
Anglesey	15.00	17.60	18.90	22.40	26.40	11.40
Conwy	24.50	24.20	23.10	24.40	27.30	2.80
Gwynedd	18.50	19.30	19.00	20.60	23.20	4.70

Ffigwr 9

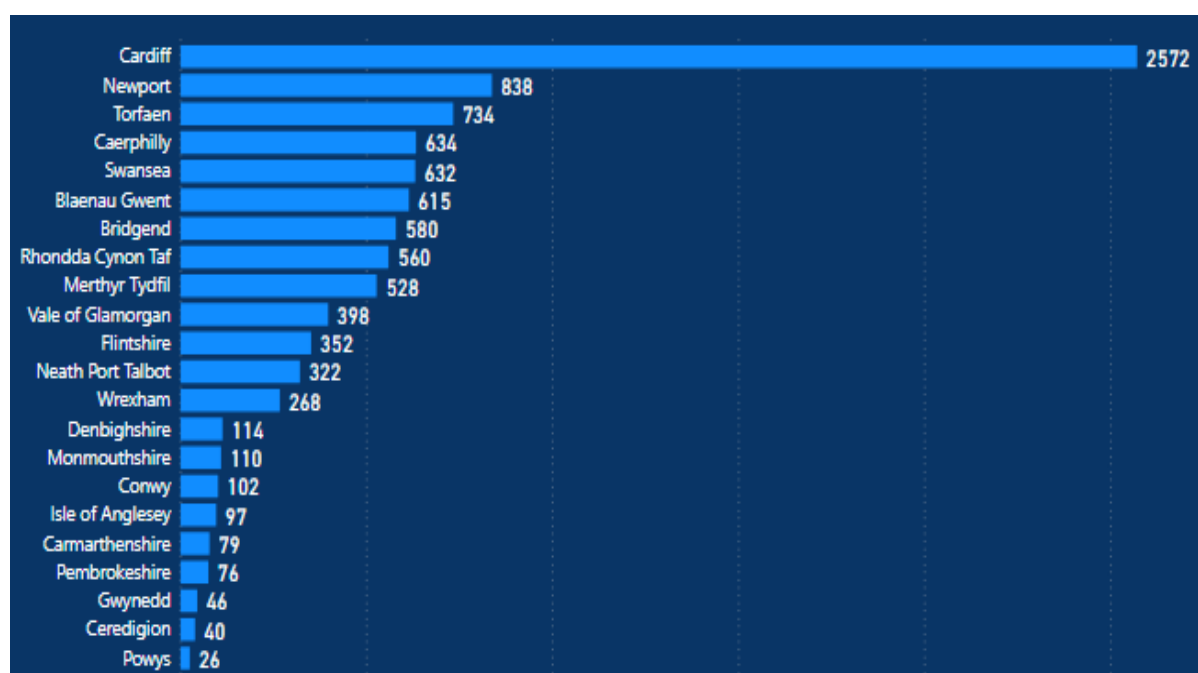
- Mae **Ffigwr 9** yn cymharu tri grŵp oedran penodol mewn tair sir gyfagos. Rhwng 1981 a 2021, Ynys Môn welodd y gostyngiad mwyaf o ran canran yn y categorïau “dan 15 oed” a “15 i 64” oed.
- Gwelir mai Ynys Môn sydd â'r cynnydd mwyaf yn y categori “65 oed neu hŷn”, sef 11.40%.
- Er mai Conwy sydd â'r canran uchaf o bobl “65 oed a hŷn” hon yw'r sir sydd â'r newid lleiaf ers 1981, sef 2.8%.
- Mae'r newid yng Nghonwy a Gwynedd wedi digwydd yn fwy graddol na'r hyn a welwyd yn Ynys Môn, sy'n awgrymu bod demograffeg poblogaeth y siroedd hyn yn fwy sefydlog. Amlygir hyn ymhellach yn y cynnydd/gostyngiad cyflym a welir ar gyfer Ynys Môn yn **Ffigwr 10**.

Ffigwr 10

Dwysedd Poblogaeth

- Ar gyfartaledd roedd 97 o drigolion i bob cilomedr sgwâr ar Ynys Môn yn 2021, sydd lawer iawn is na'r cyfartaledd yng Nghymru (sef 150 o drigolion i bob cilomedr sgwâr).
- O gymharu â gweddill Cymru mae Ynys Môn yn y 17eg safle gyda Chaerdydd ar y brig gyda 2,572 a Phowys ar y gwaelod gyda 26.

Ffugwr 11

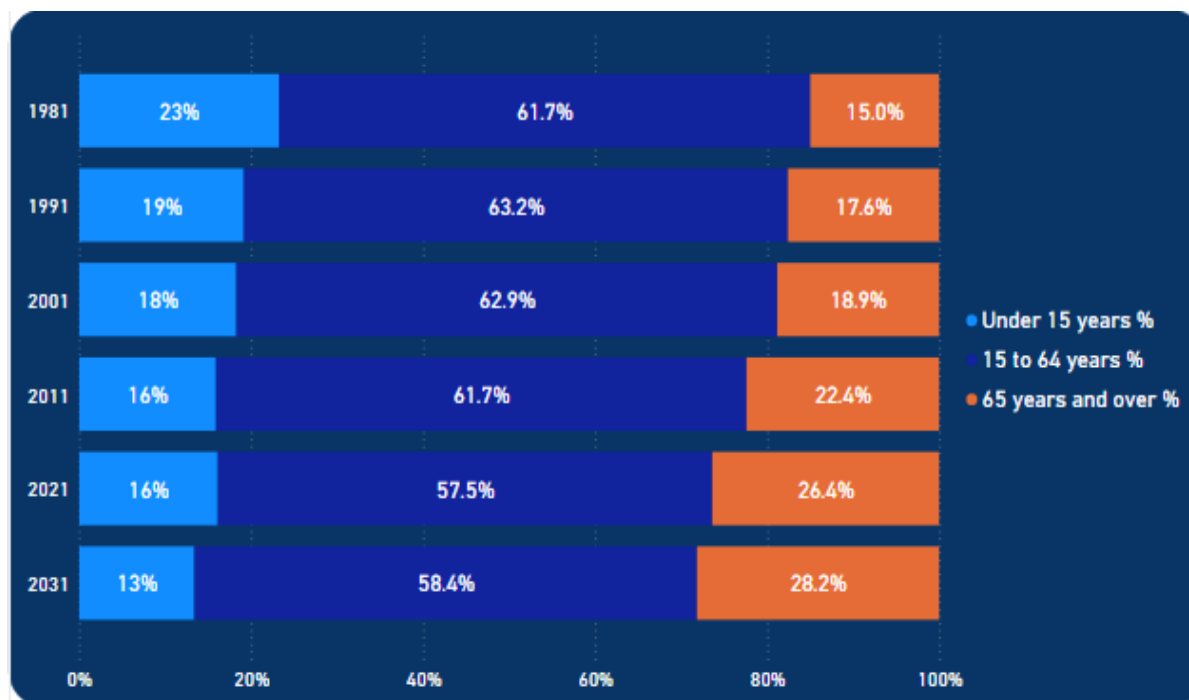
- Mae dwysedd poblogaeth Ynys Môn wedi gostwng ers 2011 (98 o drigolion i bob cilomedr sgwâr) fodd bynnag ers 1981 mae 4 o drigolion yn fwy i bob cilomedr sgwâr.

Aelwydydd

- Roedd 30,800 o aelwydydd gydag o leiaf un preswlydd yn Ynys Môn. Mae hyn yn gynydd o 200 (0.7%) ers 2011, pan roedd 30,600 o aelwydydd. Ers 2011 mae aelwydydd gydag o leiaf un preswlydd wedi cynyddu 2000 (6.9%).

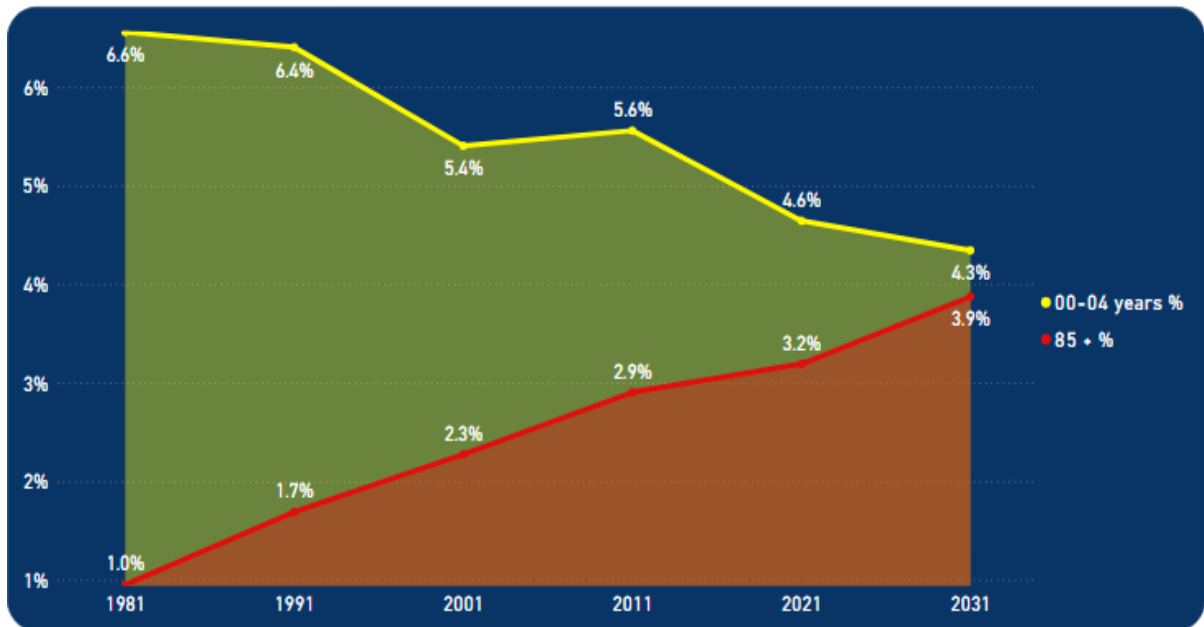
Rhagolygon Poblogaeth

- Roedd poblogaeth breswyl Ynys Môn oddeutu 68,900 yn 2021. Gan ddefnyddio'r ffigwr hwn a'r ffigurau blaenorol gallwn dybio y bydd y ffigwr wedi cynyddu i 69847 erbyn 2031 (+1.4% o 2021).
- Rhagwelir gostyngiad o 3% yng nghanran y boblogaeth sydd "dan 15 oed" erbyn 2031. Fel y gwelwn yn **Ffigwr 12** rhagwelir gostyngiad o 10% rhwng 1981 a 2031.
- Rhagwelir cynnydd o 0.9% yn y categori "15 i 64 oed" fodd bynnag os cymharwn hyn â'r ffigwr ar gyfer 1981 gwelwn ostyngiad o 3.3%.
- Yn 2031 rhagwelwn gynnydd o 1.8% yn y categori "65 oed a hŷn", mae hyn yn cyd-fynd â thueddiadau blaenorol ac os cymharwn hyn â 1981 gwelwn gynnydd o 13.2%.

Ffigwr 12

- Fel y gwelir yn **Ffigwr 6** rydym wedi gweld cynnydd yn y grwpiau oedran hŷn a gostyngiad yn y grwpiau oedran iau. I ddangos hyn rydym wedi defnyddio'r grwpiau oedran "00-04" a "85+" yn **Ffigwr 13** ac wedi ychwanegu'r flwyddyn 2031. Fel y nodwyd yn flaenorol mae'r bwlch rhwng y grwpiau oedran hyn yn mynd yn llai ac erbyn 2031 y gwahaniaeth fydd 0.4% sydd yn ostyngiad sylweddol ers 1981 (5.6%).

Ffigwr 13

Dilysrwydd Data

- Mae'r cyfrifiad yn rhoi cipolwg o'r holl bobl ac aelwydydd yng Nghymru a Lloegr ar Ddiwrnod y Cyfrifiad.
- Mae'r cyfrifiad yn darparu gwybodaeth fanwl am y boblogaeth gyfan, ac mae rhai o'r prif gwestiynau'n cael eu gofyn i bawb yng Nghymru a Lloegr.
- Lluniwyd yr adroddiad hwn gyda data'r Swyddfa Ystadegau Gwladol (ONS), StatsCymru, y Cyfrifiad a DataCymru.
- Caiff y ffynonellau hyn eu gwirio'n rheolaidd rhag unrhyw ddiweddariadau, ac mae'n bosib y caiff y cynnwys ei newid i adlewyrchu'r diweddariadau hyn.

1. Fel y gwelir yn *Ffigwr 9* gwelwyd gostyngiad sylweddol yn y categori oedran 00-04 ers 1981 a ragwelir y bydd y duedd hon yn parhau yn 2031.
 - Sut fydd hyn yn effeithio ar ein darpariaeth Addysg/Plant a Phobl Ifanc? Er enghraifft, os bydd y duedd hon yn parhau yn y tymor hwy, a fydd yn rhaid i ni ehangu neu leihau ein hystâd ysgolion? A oes angen i ni ystyried hyn?
2. Mae mwy o bobl nag erioed mewn categorïau oedran hŷn yn Ynys Môn. Beth yw goblygiadau hyn wrth symud ymlaen?
 - Gwasanaethau Oedolion – pa effaith fydd y newid mewn demograffeg a chynnydd yn y grwpiau oedran hŷn yn ei gael ar y gwasanaethau Oedolion?
 - Tai – bydd y newid mewn demograffeg yn cynyddu'r galw am dai sy'n cwrdd ag anghenion pobl hŷn yn sylweddol, gan fod y duedd hon yn debygol o barhau a chan y bydd mwy o bobl nag erioed yn y grwpiau oedran hŷn erbyn 2031 efallai y bydd rhaid i ni edrych ar ddarparu llety addas.
 - Priffyrdd – mae'r boblogaeth hŷn yn fwy dibynnol ar drafnidiaeth gyhoeddus. Yn sgil y cynnydd yn y grwpiau oedran hŷn efallai y dylem edrych ar y goblygiadau i Ynys Môn.

Ar hyn o bryd rydym yn edrych ar y gyfres gyntaf o ystadegau'r cyfrifiad. Ym mis Hydref bydd rhagor o ddata'n cael ei ryddhau a gallwn ymhelaethu ar y pwyntiau uchod.

Ar hyn o bryd rydym yn edrych ar y tueddiadau o ran grwpiau oedran a phoblogaeth, ond wrth symud ymlaen byddwn yn gallu edrych ar yr wybodaeth yn fwy manwl a chyfuno hyn â'n data cyfredol. Er enghraifft gallwn weld o'r data cyfredol bod cynnydd wedi bod yn y grwpiau oedran hŷn, ond bydd y data a fydd yn cael ei ryddhau yn y dyfodol yn ein galluogi i ddweud yn bendant faint o bobl fydd angen gofal ychwanegol er enghraifft.

Ffynonellau

<https://gov.wales/population-and-household-estimates-wales-census-2021-html>

<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/bulletins/populationandhouseholdestimatesenglandandwales/census2021>

<https://statswales.gov.wales/Catalogue/Census/2021/usualresidentpopulation-by-sex-localauthority>